

Dorota Gazicka-Wójtowicz
Centralna Biblioteka Geografii i Ochrony Środowiska. Instytut Geografii i
Przestrzennego Zagospodarowania PAN

"Bibliografia Geografii Polskiej" w wersji on-line - 10 lat doświadczeń

Abstrakt

W artykule przedstawiono początki bazy „Bibliografia Geografii Polskiej” jako narzędzia do przyspieszenia opracowania i wzbogacenia warstwy informacyjnej wersji drukowanej bibliografii oraz narzędzia do generowania rocznego spisu publikacji pracowników Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN. Przedstawiono obecną strukturę bazy, rozwój interfejsu internetowego, zastosowany język wyszukiwawczy oraz autorskie narzędzia do kontroli wprowadzanych danych, w szczególności namiastkę kartoteki haseł przedmiotowych. Omówiono przyczyny opóźnienia indeksowania w bazie zawartości publikacji, próby zaradzenia temu oraz perspektywy bazy. Obecnie baza zawiera dane za okres 19 lat i jest postrzegana jako wartościowe źródło informacji z zakresu nauk o Ziemi i ochrony środowiska. Służy zarówno promocji dorobku naukowego polskich geografów, jak i dydaktyce. Informacyjnie uzupełnia katalogi on-line Centralnej Biblioteki Geografii i Ochrony Środowiska Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN (<http://www.cbgios.pan.pl>).

Słowa kluczowe

geografia, Polska, ochrona środowiska, turystyka, rozwój regionalny, bibliografie, Bibliografia Geografii Polskiej, bazy danych on-line, Micro CDS/ISIS, Expertus

Abstract

Bibliography of Polish Geography on the Internet – 10 years of experience. This paper is an overview of the creation of a database, which helps to accelerate the process of building and expanding the informational base present in printed bibliography and to generate the annual index of the Polish Academy of Sciences' Institute's of Geography and Spatial Organisation's staff publications. Moreover the paper presents the current structure of the database, the development of the online interface, applied language of browsing and authorial tools to control the data. It discusses the reasons of delays in indexing, solutions to that problem and the base perspectives. Nowadays the database contains the data from the last 19 years and is regarded as a valuable source of information about Earth and Environment Protection Science. The base is also used in teaching and in promoting Polish geographers' scientific publications. Moreover, the bibliographic catalogue (<http://www.cbgios.pan.pl/bazy/bgp/english.html>) is a part of the online Central Library of Geography and Environmental Protection's PAS catalogues.

Keywords

geography, Poland, environmental protection, tourism, regional development, bibliography, Bibliography of Polish Geography, on-line database, Micro CDS/ISIS, Expertus

Udostępniana obecnie w sieci Internet „Bibliografia Geografii Polskiej 1985+” (BGP 1985+) jest kontynuacją wersji drukowanej, opracowywanej początkowo przez Polskie Towarzystwo Geograficzne, a następnie w Instytucie Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN (IGiPZ PAN). Kolejne roczniki bibliografii są nieprzerwanie publikowane od 1956 r. Inicjatorem kontynuowania opracowywania bibliografii w IGiPZ PAN był jego pierwszy dyrektor, prof. dr hab. Stanisław Leszczycki, który jak sam pisał, przykładął dużą wagę do prac bibliograficznych^[1].

Typologicznie BGP zaliczamy do bibliografii specjalnych, naukowych, w założeniu kompletnych i bieżących. Obie wersje bibliografii, drukowana i on-line, rejestrują możliwie kompletny dorobek naukowy i popularnonaukowy geografów polskich. Bibliografia zawiera artykuły z zakresu nauk geograficznych, zamieszczane w czasopismach geograficznych i niegeograficznych oraz w książkach o treści geograficznej[2]; opracowania autorów zagranicznych, piszących o geografii polskiej lub o Polsce w ujęciu geograficznym; tłumaczenia geograficznych prac naukowych z języków obcych.

Indeksowane są prace z zakresu: geografii fizycznej, geografii społeczno-ekonomicznej, kartografii, teledetekcji, fotointerpretacji, systemów informacji przestrzennej (GIS, SIT itp.), przestrzennego zagospodarowania i rozwoju regionalnego z uwzględnieniem problematyki euroregionów, obszarów przygranicznych, obszarów wiejskich, turystyki, ochrony środowiska i jego monitoringu.

Dotychczas ukazało się 40 tomów BGP, obejmujących lata: 1918–1927 oraz 1936–2003. Dane za lata 1928–1935 dostępne są, niestety, tylko w postaci kartoteki udostępnianej lokalnie. Wersja internetowa bibliografii rejestruje zawartość wydawnictw wydanych po 1984 r. i obecnie liczy blisko 50 tys. rekordów.

Początki

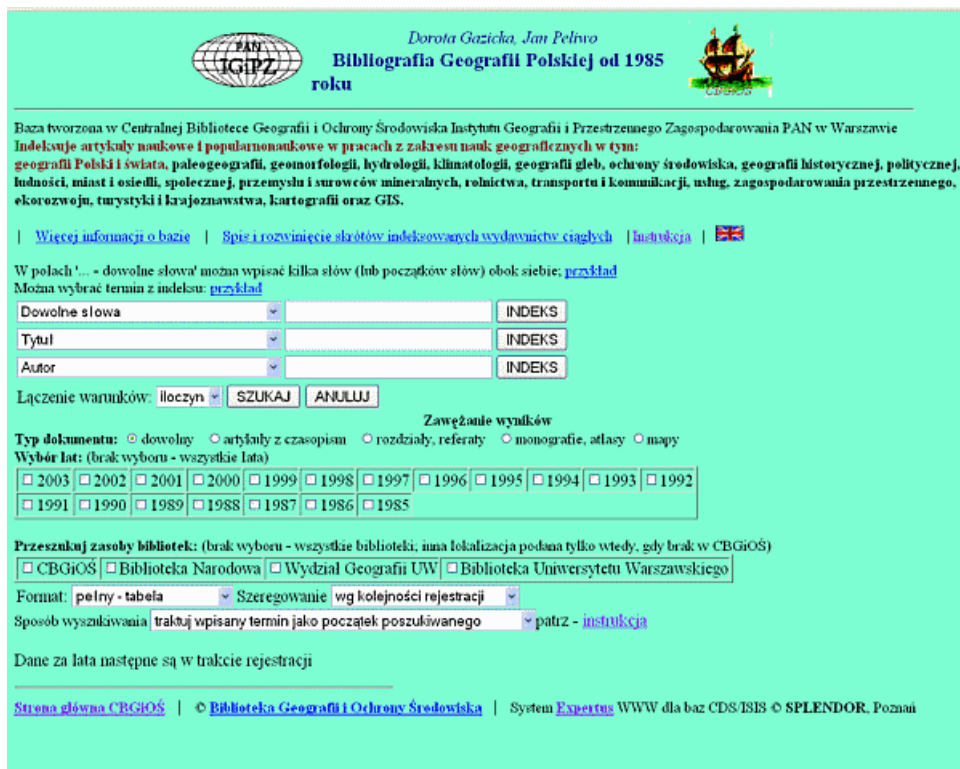
Początki bazy internetowej sięgają końca lat 80. XX wieku. Zaczęto wówczas szukać możliwości zautomatyzowania opracowywania BGP. Bibliografia opracowywana była w Dziale Informacji i Dokumentacji Naukowej IGiPZ PAN[3]. Komputeryzacji opracowywania bibliografii dokonano przy użyciu pakietu Micro CDS/ISIS, dystrybuowanego ówczesnie przez UNESCO w Paryżu. Na bazie tego oprogramowania zespół, w składzie Dorota Gazicka i Konrad Rafał Gazicki, stworzył strukturę bazy BGP. Pierwszy komputerowo opracowany tom obejmował dane za lata 1985–1986. W jego opracowaniu uczestniczyli: D. Gazicka, Anna Knapik-Szemiela, Maria Kostrzewa i Jan Peliwo. Jednocześnie oprogramowanie CDS/ISIS wykorzystano do opracowywania spisu publikacji pracowników Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN. Początkowo z bazy BGP 1985+ korzystać można było jedynie off-line w Pracowni Bibliografii IGiPZ PAN.

W końcu lat 90. XX wieku wymogiem czasu stało się już upowszechnianie informacji o zbiorach bibliotek poprzez udostępnienie bibliotecznych baz danych on-line. Grant uzyskany w 1999 r., z Komitetu Badań Naukowych pozwolił udostępnić BGP 1985+ w sieci Internet[4]. Utworzono wtedy również stronę internetową Centralnej Biblioteki Geografii i Ochrony Środowiska IGiPZ PAN (CBGiOŚ) – <http://www.cbgios.pan.pl>[5].

Rys. 1. Obecna strona domowa Centralnej Biblioteki Geografii i Ochrony Środowiska Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Polskiej Akademii Nauk

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Centralna Biblioteka Geografii i Ochrony Środowiska* [on-line]. [Dostęp 5 maja 2009]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.cbgios.pan.pl>.

Rys. 2. Obecna strona główna interfejsu internetowego bazy Bibliografia Geografii Polskiej 1985+
Źródło: opracowanie własne na podstawie *Bibliografia Geografii Polskiej od 1985 roku* [on-line]. [Dostęp 5 maja 2009]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.cbgios.pan.pl/bazy/bgp/>.

Struktura bazy

Struktura bazy ulegała kilkakrotnym modyfikacjom. Kiedy zaczęto ją tworzyć, nie było jeszcze polskiej literatury tematu. Nie posiadano także dzisiejszego doświadczenia i wiedzy nabytej przy wdrażaniu zintegrowanego systemu bibliotecznego oraz czynnej współpracy w ramach ogólnopolskiego katalogu centralnego bibliotek naukowych i akademickich NUKAT. Dysponowano podręcznikiem CDS/ISIS oraz strukturą wersji drukowanej bibliografii. Strukturę tę wypracowano w latach 50. XX wieku, pracami kierował wspomniany już prof. S. Leszczycki. Dodatkowe utrudnienie stanowiły wymogi i dotychczasowe przyzwyczajenia użytkowników. Dwuosobowy zespół tworzący założenia i wdrażający oprogramowanie składał się z autorki referatu – geografa, przez kilka lat opracowującej wersję drukowaną bibliografii, i jej współmałżonka – informatyka hobbysty. Nietrudno więc się domyślić, że tworząc bazę, popełniono wiele błędów, np. w strefie oznaczenia odpowiedzialności. Niektóre z biegiem czasu usunięto, inne pozostały. Jeszcze inne przy obecnym sposobie prezentacji rekordu bibliograficznego w Internecie nie mają znaczenia. Pierwszej, dość znaczącej ingerencji w strukturę bazy dokonano, przechodząc na wersję Micro CDS/ISIS 3.0. Udostępnienie bazy w Internecie nie wymagało już dużej ingerencji. Poza przygotowaniem odpowiednich narzędzi, konieczne było zdefiniowanie odpowiedniego formularza wyświetlania, w którym dodano m.in. link do strony, która odsyła użytkownika do strony domowej biblioteki, z której pochodzi zaindeksowany dokument (rys. 3.).

1/2

Tytuł	Inwentaryzacja przyrodniczo-kulturowa województwa bydgoskiego.
Autor	Wilcz Marek ; Katedra Biofizyki Uniwersytetu Łódzkiego
W:	Ochrona biosfery. Bory Tucholskie. Materiały z I konferencji (Suszek, 25-27 czerwca 1992 r.) Katedra Biofizyki Uniwersytetu Łódzkiego
Adres wydawniczy	Łódź : Wydaw. UL, 1992
Opis fizyczny	s. 20-23.
ISBN	83-7016-643-1
Lokalizacja	BUW
Sygnatura	661612
Hasła przedmiotowe	● inwentaryzacje przyrodniczo-kulturowe - Bydgoszcz (województwo)

2/2

Tytuł	Małe miasta woj. bydgoskiego, toruńskiego i wrocławskiego w ujęciu kontinuum miejsko-wiejskiego d Small towns of Bydgoszcz, Toruń and Wrocław: vorvodships in municipal-rural continuum.
Autor	Szymańska Daniela
Czasopismo	- Czas. Geogr. 1992 63 z.1
Opis fizyczny	s. 91-98, tab., wykł., poz. bibliogr. 4, sum.
Lokalizacja	IG PAN
Sygnatura	Cz.3144
Hasła przedmiotowe	● kontinuum miejsko-wiejskie ● miasta małe - Bydgoszcz (województwo) ● miasta małe - Toruń (województwo) ● miasta małe - Wrocław (województwo)

Wyświetl zaznaczone Wyświetl ponownie stosując format: pełny - tabela

Drukuj Nowe wyszukiwanie Strona główna CBGIOS

Rys. 3. Wyświetlanie rezultatów wyszukiwania w BGP. Dzięki polu „Lokalizacja” pierwszą pozycję użytkownik znajdzie np. w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Warszawskiego pod sygnaturą 661612, drugą w „Czasopiśmie Geograficznym” zlokalizowanym np. w CBGIOS o sygnaturze Cz.3144.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Bibliografia Geografii Polskiej od 1985 roku* [on-line]. [Dostęp 5 maja 2009]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.cbgiios.pan.pl/bazy/bgp/>.

Obecna struktura bazy (tab. 1.) ukształtowała się w z chwilą udostępnienia BGP 1985+ w Internecie przy użyciu oprogramowania Expertus poznańskiej firmy Splendor. Wtedy to unowocześniono jej internetowy interfejs i możliwości przeszukiwania bazy. Dokonano konwersji skrótów czasopism tak, że zgodnie z obecnymi zasadami wyrazy zaczynają się z dużej litery. Niestety, nie udało się przyjąć skrótu "Prz." dla wyrazu "Przegląd". Choć bulwersuje to fachowców, ale w przypadku tego podstawowego dla geografów tytułu zwyciężyła tradycja.

Tab. 1. Obecna (uproszczona na potrzeby publikacji) tablica FDT bazy.

Nazwa pola	Podpola	Numer pola
Rozdział – wer. drukowana		10
Hasła – odsyłacze do wer. drukowanej		270
Hasła przedmiotowe	abcdegf	271
Siglum biblioteka		21
Sygnatura		20
Autor	pinx	30
Uwagi – autor		31
Tytuł		40
Uwagi – tytuł		41
Nazwiska z tytułu	in	42
Oznaczenie wydania		60
Skala		50
Uwagi – skala		51
Tyt. dok. macierzystego		110
Uwagi – tytuł dokum. macierzyst.		111
Czasopismo	artzs	120
Uwagi – czasopismo		121
Adres wydawniczy	mwr	130
Uwagi – adres wydawniczy		131
Opis fizyczny		140
Uwagi – opis fizyczny		141
Seria wydawnicza	at	150
Uwagi – seria/podser. wydawnicza		151
Podseria wydawnicza	at	330
Instytucja sprawcza		160
Uwagi – instytucja sprawcza		161
Instytucja sprawcza serii		162
Opis mapy – 1		170

Opis mapy – 2		260
Uwagi-mapa		300
ISBN		310
Zawiera m.in.		180
Zawartość	inaf	190
Hasło osobowe z uwag	in	340
Uwagi redakcyjne – przezn. wewn.		
SPP	rzkd	400

Kolejność pól w tabeli odpowiada kolejności wprowadzania danych. Podpola oznaczone są literami. Wprowadza się do nich odpowiednio w podpole: *a* – tytuł, *p* i *x* – oznaczenie odpowiedzialności (np. red. oprac.), *i* – imię autora, *n* – nazwisko autora, *r* – rok wydania, *t* – tom, *z* – zeszyt, numer i itp., *m* – miejsce wydania, *w* – nazwa wydawcy, *f* – strony, *s* – cały opis fizyczny oraz uwagę o wersjach językowych streszczeń. Odstępstwo od tych zasad zrobiono w polu „Hasła przedmiotowe”, w którym: podpole *a* – przewidziano na temat, *b*, *c* i *e* – na określniki rzeczowe, *d* – na określnik chronologiczny, *g* – na określnik geograficzny, *f* – na określnik formalny.

Jak można zauważyć, tablica definiująca bazę jest dość rozbudowana. Uwagę zwraca duża liczba „Uwag”. Niektóre z nich przewidziane są do prezentacji użytkownikom, inne służą do prac redakcyjnych przy wersji drukowanej bibliografii. Część pól i podpól służy zarówno do opracowania wersji drukowanej BGP, jak i *Spisu publikacji pracowników IGiPZ PAN (SPP)*. Tak jest np. w przypadku pola SPP, w którym w podpolu: *r* – w ustalony sposób koduje się rok spisu publikacji oraz nazwę bazy (lub obu), do której rekord zostanie zaimportowany; *z* – koduje się nazwę zakładu Instytutu, w którym pracuje autor publikacji, co umożliwia szybkie generowanie bibliografii pracowników danego zakładu; *k* – koduje się klasyfikację dokumentu dla potrzeb sprawozdania IGiPZ PAN; *d* – recenzja.

Baza posiada kilka zbiorów odwróconych. Jeden, specjalny, zdefiniowany jest do wersji internetowej, pozostałe służą do codziennej pracy z bazami (BGP lub SPP), na przykład do generowania różnych rodzajów indeksów wersji drukowanej czy odsyłaczy do jej rozdziałów.

Tak zdefiniowana struktura danych pozwala wykorzystywać raz wprowadzone dane do różnych celów. Ostatnio znaczenia nabiera np. sporządzanie indywidualnych bibliografii pracowników Instytutu, niezbędnych przy okresowych ocenach i postępowaniu dla uzyskania stopnia naukowego oraz sprawozdawczości Instytutu. Struktura bazy pozwala z łatwością wygenerować zarówno bibliografię prac pojedynczego pracownika naukowego Instytutu, jak i całego Zakładu, całościowe lub roczne.

System pracy

Zdefiniowanych zostało kilka baz BGP i SPP, o tej samej strukturze. Dane za właściwy rok wprowadza się do jednej ze zdefiniowanych baz BGP. Zanim dany rocznik trafi do bazy zbiorczej BGP czy SPP^[6], w niej dokonuje się korekty wprowadzonych rekordów. Takie postępowanie powoduje, że w bazie internetowej rekordy nie przybywają w sposób ciągły, ale za to dane są lepszej jakości, co jest istotne w przypadku każdej bazy, a bibliograficznych

szczególnie. Znaleźć są przecież przypadki błędów, które ciągną się latami, a które prostuje dopiero jakiś bardziej dociekliwy badacz.

Aby zminimalizować zaistniałe błędy, opracowano narzędzia sprawdzające poprawność wprowadzenia danych. Jedno z nich sprawdza np., czy na początku pola nie wprowadzono omyłkowo spacji. Taki błąd powoduje, że jego zawartość nie zostanie zaindeksowana. Programowo sprawdzane jest występowanie błędnie wprowadzonych separatorów podpól czy ich powtarzalność. Operator może również sprawdzić, czy po i przed wybranymi znakami lub słowami nie ma zbędnych lub brakujących spacji. Automatyczne usunięcie takich błędów ułatwia późniejsze korekty danych.

Operator bazy ma także możliwości kopiowania wybranego rekordu, co z kolei przyspiesza wprowadzanie danych, rozszerzając możliwości stwarzane przez standardowo funkcjonujące w programie CDS/ISIS tzw. wartości domniemane.

Język informacyjno-wyszukiwawczy

Obecnie użytkowane komercyjne relacyjne bazy danych posiadają kartoteki haseł wzorcowych. Micro CDS/ISIS oczywiście nie posiadał takich mechanizmów. Postanowiono jednak zapanować nad potencjalnym chaosem w języku informacyjno-wyszukiwawczym i zbudowano narzędzie będące słownikiem haseł, z którego terminy są kopiowane do tworzonego rekordu bibliograficznego. Język haseł przedmiotowych BGP zbudowano, wzorując się na zasadach wypracowanych przez Bibliotekę Narodową i konsorcjum bibliotek VTLS. Hasła mają postać rozwiniętą: [temat]-[określnik rzeczowy]-[określnik geograficzny]-[określnik chronologiczny]-[określnik formy]. Początkowo rekordy bibliograficzne wydawnictw z lat 1985–1987 nie były opatrzone hasłami przedmiotowymi. Zaległości te nadrobiono. Obecnie słownik liczy blisko 18 tys. terminów, w tym 9397 tematów i określników rzeczowych, 7081 określników geograficznych, 1172 określników chronologicznych oraz 152 określniki formy^[7].

Planowano dopracowanie funkcjonalności słownika i innych narzędzi wspomagających wprowadzanie danych, niestety, śmierć programisty-hobbysty spowodowała, że oprogramowanie to nie jest dalej rozwijane, niektóre jego elementy funkcjonują do dziś w wersji beta.

Baza dzisiaj

Obecnie baza BGP 1985+ zawiera dane za okres 19 lat. Mimo swych niedoskonałości, ta jedna z większych polskich bibliograficznych baz dziedzinowych, jak się wydaje, w sposób zadowalający służy odbiorcom. Linki do internetowej wersji bazy zamieszcza kilkadziesiąt serwisów. Są to portale zarówno bibliotek szkół wyższych państwowych, jak i prywatnych, serwisy studenckie oraz uczniowskie. Do bazy prowadzą linki z portali, np. z Onetu i z portali zawierających „przydatne linki”, tworzonych przez samych internatów, oraz z różnego rodzaju wyszukiwarek domen, z Wirtualną Polską włącznie.

W codziennej pracy BGP jest również wykorzystywana przez oddziały informacji naukowej bibliotek akademickich^[8]. Wspomina o niej artykuł nt. baz dostępnych w Internecie^[9]. Mamy sygnały, że jest wykorzystywana w nauczaniu studentów kierunków bibliotekoznawstwa, np. na UMCS. Była wielokrotnie omawiana na różnych konferencjach np. dotyczących tworzenia wirtualnych warsztatów informacyjnych^[10]. Służy również jako

pomocnicze źródło np. przy opracowaniu bibliografii terytorialnej województwa podlaskiego[11]. BGP postrzegana jest zatem jako przydatne źródło informacji z zakresu nauk o Ziemi i ochrony środowiska.

Również statystyki wykorzystania bazy potwierdzają, że BGP dobrze służy promocji dorobku naukowego polskich geografów. Tylko w ciągu ostatnich pięciu lat potroiła się zarówno liczba wejść do bazy (wizyt), jak i wyszukikań w bazie. W okresie kwiecień 2008 – marzec 2009 r. odnotowano 3583 wejść pojedynczych nr IP (bez robotów) na stronę główną bazy. Użytkownicy przeprowadzili łącznie 14 430 pojedynczych wyszukikań w bazie i wykonali 24 664 operacji na wyszukanych pozycjach, np. zmienili format wyświetlania wyników, ograniczyli listę wyszukanych rekordów do tych, które ich zainteresowały, zapisali je do pliku lub sprawdzili, z jakiej biblioteki pochodzi sygnatura zamieszczona w rekordzie.

Baza BGP 1985+ uzupełnia również informacyjnie katalog on-line Centralnej Biblioteki Geografii i Ochrony Środowiska[12] oraz zdigitalizowane katalogi kartkowe: alfabetyczny druków zwartych, alfabetyczny atlasów i Katalog Dawnych Map Ziem Polskich. Coraz częściej pracownicy naukowci i studenci zamiast rewersu składają wydruk z bazy lub przesyłają go jako zamówienie e-mailem.

Dużym mankamentem bazy jest jednak opóźnienie indeksowania dokumentów w stosunku do daty ich wydania. Jego powodem jest niedoinwestowanie bazy. Jesienią 2008 r. pojawiła się szansa, aby bazę zintegrować z biblioteką cyfrową sieci naukowej Systemy Geoinformacyjne. Na 2009 r. zaplanowano prace przygotowawcze, w ramach których zakłada się m.in. wprowadzenie dodatkowego rocznika bibliografii. Pod koniec 2008 r. o dodatkowe środki na wprowadzanie danych ubiegano się również w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Wniosek został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Nauki, niestety, nadciągający kryzys gospodarczy dał znać o sobie i ostatecznie dotacji Instytut nie otrzymał. Obawiamy się, czy podobny los nie spotka środków przewidzianych na sieć naukową. Byłoby to wielką stratą dla użytkowników.

W planach jest również umożliwienie indeksowania zawartości bazy przez wyszukiwarkę Google i stopniowa integracja bazy z powstającą obecnie biblioteką cyfrową Instytutu. W pierwszym etapie czytelnicy uzyskaliby z rekordów bibliograficznych bazy bezpośredni dostęp do pełnych tekstów publikacji wydawanych przez IGiPZ PAN, np. „Przeglądu Geograficznego” czy „Geographia Polonica”. Będziemy zmierzać do tego, aby podpisać stosowne porozumienia i uzyskać zgodę na dodawanie linków do wersji cyfrowych innych wydawnictw z zakresu geografii. Warunkiem podjęcia działań jest jednak uzyskanie dodatkowego źródła finansowania bazy.

W najbliższej przyszłości czeka CBGiOŚ wymiana zintegrowanego komputerowego systemu bibliotecznego. Nie wykluczamy wtedy przeniesienia omawianych baz bibliograficznych na inną platformę.

Zakończenie Obecnie coraz częściej stawiana jest teza, że w dobie Internetu oraz baz pełnotekstowych tradycyjne bibliografie to przeżytek. Codzienna praktyka jednak jeszcze jej nie potwierdza. Przykład bazy BGP+ pokazuje, że nadal aktualne jest twierdzenie, że *opracowania bibliograficzne spełniają ważne społecznie zadania: służą zarówno nauce, jak i nauczaniu; ponadto stanowią pomoc w upowszechnianiu wiedzy i kultury*[13]. Wyszukiwarki internetowe wprawdzie dają szybką, jednakże wysoce niekompletną i często niewiarygodną informację. Dziedzinowe bibliograficzne bazy danych, o uznanej już pozycji, zintegrowane z

wyszukiwarkami, katalogami on-line bibliotek i działającymi na zasadach open access^[14] bibliotekami cyfrowymi, powinny stanowić jedną ze ścieżek kierujących użytkownika Internetu do pełnej i wiarygodnej informacji. Do nas, specjalistów dziedzinowych i bibliotekarzy, należy tworzenie tych zasobów oraz upowszechnianie informacji o nich wśród użytkowników. Polityka państwa w zakresie finansowania nauki powinna zaś uwzględniać te zadania.

Przypisy

[1] LESZCZYCKI, S. Życie na przełomie 1907–1990. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 1991, nr 3 (36), s. 38. ISSN 0023-589X.

[2] Do tomu za rok 2002 włącznie indeksowano również mapy i atlasy. Jednak w związku z ukazywaniem się „Polskiej Bibliografii Narodowej. Bibliografia Dokumentów Kartograficznych” oraz przyjęciem przez NUKAT instrukcji Format MARC 21 dla dokumentów kartograficznych i rozpoczęciem katalogowania tej kategorii zbiorów zrezygnowano w bazie BGP z ich indeksowania. Zob.: *Polska Bibliografia Narodowa. Bibliografia Dokumentów Kartograficznych. Biblioteka Narodowa. Zakład Zbiorów Kartograficznych. 2002 nr 1- .* Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2005. Zob. też: DUDZICKA, G., GAZICKA, D., GRZYBOWSKA, I. (oprac.). *MARC 21 rekordu bibliograficznego dla dokumentu kartograficznego* [on-line]. [Warszawa]: Centrum NUKAT, lipiec 2007 [Dostęp 4 lutego 2009]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nukat.edu.pl/> w zakładce Wykazy danych – Format Marc 21.

[3] Pracownia Bibliografii w strukturze Instytutu była początkowo usytuowana poza biblioteką. Przez krótki czas znajdowała się w Dziale Wydawnictw. Po objęciu kierownictwa CBGiOŚ przez mgr Dorotę Gazicką ponownie znalazła się strukturze biblioteki. Ostatecznie, w trudnym dla Instytutu roku 2004, decyzją dyrektora Pracowni Bibliografii zlikwidowało. Obecnie baza powstaje poza jakąkolwiek strukturą Instytutu. Operatorem baz BGP i SPP jest mgr Jan Peliwo. Mgr Dorota Gazicka-Wójtowicz uczestniczy w pracach redakcyjnych i odpowiada za stronę informatyczną.

[4] GAZICKA, D., PELIWO, J., BASZKIEWICZ, P. Bibliografia Geografii Polskiej w sieci INTERNET. W: *Infobazy'99: bazy danych dla nauki*. Gdańsk: Centrum Informatyczne TASK, 1999, s. 291–295. ISBN 83-88007-24-6.

[5] Odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dniu 5 maja 2009 r.

[6] Roczny spis publikacji pracowników Instytutu powstaje na bazie wyszukanych, w bazie BGP, odpowiednio oznaczonych, rekordów i następnie zaimportowanych do bazy SPP.

[7] Stan na koniec lutego 2009 r.

[8] DRABEK, A. Cyfrowy warsztat pracy bibliotekarza. *Bibliotekarz* 2008, 7–8, s. 4–5. ISSN 0208-4333.

[9] PIOTROWSKA, E., ZAJĄC, R. M. Bazy danych dostępne w Internecie. *Konspekt: Pismo Akademii Pedagogicznej w Krakowie* [on-line]. 2005, nr 3 (23) [Dostęp 6 marca 2009]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wsp.krakow.pl/konspekt/23/piotrowska.html>. ISSN [w wersji drukowanej] 1509-6726.

[10] SZUSTKA-OSTAPOWICZ, K. *Organizacja wirtualnych warsztatów informacyjnych w bibliotekach publicznych* [on-line]. 2006 [Dostęp 6 marca 2009]. Dostępny w World Wide Web: http://www.koszykowa.pl/biblioteka/files/konf2006/szustka-ostapowicz_katarzyna.pdf.

[11] DROZDOWSKA, E. Bibliografia terytorialna obszaru województwa podlaskiego – rys historyczny, metoda, stan obecny [on-line]. [Dostęp 6 marca 2009], s. [6]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wimbp.rzeszow.pl/aktual/aktual325/3.pdf>.

[12] Katalog on-line CBGiOŚ IGiPZ PAN zawiera cały wpływ druków zwartych poczynając od 1998 r., tytuły bieżących polskich i zagranicznych czasopism, podręczniki akademickie, wszystkie pozycje książkowe wypożyczone przez czytelników po 2006 r., cały wpływ atlasów od 2008 r. oraz inne pozycje książkowe, które sukcesywnie podlegają retrokonwersji.

[13] ŻMIGRODZKI, Z. (red.) *Bibliotekarstwo*. Wyd. 2, uzupełn. i rozszerz. Warszawa: Wydaw. SBP, 1998, s. 190. ISBN 83-87629-X.

[14] Więcej na ten temat można znaleźć w artykule: NAJSERAK, P. Terminologia Open Access – o czym warto wiedzieć? *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2006, nr 3 [Dostęp 9 marca 2009]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2006/73/najsarek.php>. ISSN 1507-7187.

Bibliografia Geografii Polskiej" w wersji on-line - 10 lat doświadczeń / Dorota Gazicka-Wójtowicz, // W: Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Bydgoszcz, 27-29 maja 2009. - [Warszawa] : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, K[omisja] W[ydawnictw] E[lektronicznych], Redakcja "Elektronicznej Biblioteki", 2009. - (EBIB Materiały konferencyjne nr 19). - ISBN: 83-921757-5-1. -Tryb dostępu : <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/gazicka.php>